

Nr 829

Av herr **Ståhl**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 174, med förslag angående organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder.

(Lika lydande med motion nr 692 i Första kammaren)

I proposition nr 174 föreslås inrättandet från den 1 januari 1962 av "Nämnden för internationellt bistånd". I stort sett tillgodoses därmed det i folkpartimotioner både 1960 och 1961 framställda kravet, att ett centralt administrativt organ kommer till stånd som ersättning för den mångfald institutioner, som nu handlägger dessa frågor.

Även om jag således i stort ansluter mig till regeringsförslaget, vill jag på vissa punkter föreslå en annan uppläggning och i övrigt särskilt understryka vissa enligt min mening särskilt väsentliga synpunkter.

Stipendiat- och expertverksamhet

Kungl. Maj:t föreslår att handläggningen av stipendiat- och expertutbytet med främmande länder skall uppdelas så att den nya organisationsapparaten skall handlägga ärenden, som avser utbyte med utvecklingsländerna medan Svenska institutet skall handlägga motsvarande frågor avseende övriga länder. Jag vill på denna punkt instämma med Svenska institutet, som i sitt remissvar framhållit, att det vore "taktiskt" olämpligt att låta stipendiater från u-länderna handhas av en annan organisation än övriga. Bortsett från den "diskriminerande" effekt detta möjligen skulle kunna få, är det också enligt min mening praktiskt olämpligt med hänsyn till de institutioner och enskilda i Sverige som beröres av utbytesverksamheten. Jag bedömer det alltså vara en praktisk fördel att hela denna verksamhet samordnas i ett organ och vill därför föreslå att det nya organets verksamhet utvidgas till gälla även expert- och stipendiatutbytet med andra än utvecklingsländerna.

Detta kräver en viss utbyggnad av nämndens administrativa kapacitet i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag. Det förefaller rimligt att man därvid — bl. a. genom personalöverföring — så effektivt som möjligt söker utnyttja de erfarenheter som vunnits inom Svenska institutet.

Informationsverksamheten

När det gäller informationsverksamheten har propositionen föreslagit en helt annan organisation än den utredningen förordat. Propositionen har så-

lunda frångått utredningsförslaget att inrätta en särskild pressombudsmannabefattning och i stället föreslagit en byrå som förutom informationsuppgifter bl. a. även skulle svara för framställning av studiematerial för organisationernas bildningsverksamhet och anordnandet av utbildningskurser för de experter som skall delta i det tekniska biståndsarbetet.

Vad beträffar den rena informationsverksamheten, d. v. s. uppgiften att sprida kännedom om den svenska biståndsverksamheten och därvid skapa förståelse för betydelsen härav bland allmänheten, anser jag detta vara en uppgift av så speciell och dessutom så viktig karaktär att den bör handhas av en mera specialiserad och fristående avdelning än den som föreslagits i propositionen. I spetsen för denna verksamhet bör enligt min mening ställas en väl kvalificerad person med erfarenheter från press- och PR-verksamhet. Den av utredningen föreslagna pressombudsmannatjänsten förefaller mig dock otillräcklig. Lämpligen kunde en informationsavdelning bestå av en pressombudsman, en biträdande pressombudsman samt två kontorer.

Flera av de uppgifter utöver det rena informationsarbetet som enligt propositionen skall åvila informationsavdelningen bör enligt min mening kunna spridas på de övriga byråerna. Bl. a. anser jag det rimligt, att utbildningen av experter överföres till expertrekryteringsbyrån. Behovet av materiel för konferenser och studiecirklar är givetvis svårt att i förväg bedöma. Det förefaller dock rimligt, att detta behov skall komma att minska i och med att den svenska utvecklingshjälpen i fortsättningen, enligt de intentioner som också understrykes i propositionen, huvudsakligen skall baseras på statsmedel.

Samordningsfrågor

Tanken att till det nya administrationsorganet knyta ett representativt sammansatt rådgivande organ ligger helt i linje med vad jag föreslagit i de tidigare omnämnda motionerna. Jag vill på denna punkt endast understryka behovet av parlamentarisk förankring. Jag vill också kraftigt understryka vad utredningen utan gensaga från Kungl. Maj:t framhållit beträffande önskvärdheten av att i styrelsen finns en allsidig sakkunnigrepresentation från t. ex. missionen, näringslivet, Kooperationen, de fackliga och humanitära organisationerna. Jag förutsätter också, att effektiva kommunikationer upprättas mellan nämndens sekretariat och motsvarande organ inom OECD för handläggning av utvecklingshjälpen. Likaså noterar jag med tillfredsställelse de möjligheter till kontakt mellan nämnden och de fria organisationerna som möjliggöres genom det föreslagna rådet. Jag vill dock betona nödvändigheten av att nämnden även vid sidan härom upprätthåller kontakter med de fria organisationerna. Detta kan t. ex. ske genom att stipendiater från skilda delar av världen som besöker vårt land i nämndens

regi regelbundet får tillfälle att sammanträffa med representanter från de fria organisationerna. Inte minst angeläget är det att sådana kontakter upprätthålles med de politiska partierna liksom med de till dem anslutna ungdomsförbunden.

Sverigehuset

Avsikten är att placera nämndens kontorslokaler i det projekterade s. k. Sverigehuset, vilket såvitt känt är skall byggas invid Kungsträdgården i Stockholm. Som plats för en byggnad innehållande lokaler för informationsorgan av skilda slag för turister och andra besökare, utställnings- och samlingslokaler etc. och i övrigt som centrum för utländska besökare i vårt land kommer denna placering att lämpa sig väl. Jag vill dock ifrågasätta, om utrymme i ett "Sverigehus" skall användas till kontorslokaler vare sig för denna nämnd eller för andra myndigheter. Jag vill därför inte minst av ekonomiska skäl rekommendera att nämndens kontorslokaler får en annan placering.

Avslutningsvis vill jag ansluta mig till förslaget att låta nämndens uppbyggnad ske successivt allteftersom resurserna för ökad utvecklingshjälp ställes till förfogande av statsmakterna. Jag vill emellertid i det sammanhanget också understryka nödvändigheten av att betrakta den föreslagna och av mig på alla väsentliga punkter tillstyrkta verksamhetsformen som försöksverksamhet. Erfarenheterna av denna organisation bör därför noga studeras i syfte att möjliggöra en smidig och effektiv anpassning för de uppgifter som kommer att åläggas nämnden.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 174 angående organisation för handläggning av den svenska utvecklingshjälpen måtte beakta vad som ovan anförts.

Stockholm den 27 oktober 1961

Manne Ståhl